GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_2$ 5 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sumatória.

Anulu XXXVII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 46. Brasiovu 5 Iuliu 23 Iuniu **1874.**

Motiunea d-lui Lad. Vajda facuta la senatulu scolastica alu comitatului Clusialui.

(Capetu din nr. tr.)

Ar' fi ce e dreptu fórte de doritu, cá se se pórte grigia cu privire la fia-care astufeliu de tienutu din tiéra, pentru aflarea de nóue midiulóce de sporiu si traiu; fiindu inse, ca ne ocupamu numai cu comunele de o asemenea sórte din comitatulu nostru, ne estindiendune mai departe, mai usioru vomu poté ajunge si scopulu, decatu ca ne vomu estinde prea departe; me restrigu si eu in asta privintia numai la comunele muntene din comitatulu Clusiului, dintre cari pre unele le-am numitu si cu numele mai susu, si prea umilitu propunu, cá prénoratulu senatu scolasticu se astérna o representatiune catra in. ministeriu r. ung., in carea, din caus'a scurtimei tempului, infrandu mai desemneruntulu impregiurarile indicate mai susu, se fia rogatu acelu inaltu ministeriu, cá imbraciosiandu cu caldura cestiunea assecurarei venitoriului locuitoriloru acestoru comune misere, se bene voiésca a face atari dispusatiuni, cari ar' conduce la resultatu scopulu susu amentitu. Astufeliu de dispusatiuni ar' fi d. e. esmiterea pre spesele statului a unoru technici esperti, cu acelu scopu, cá, esaminandu cultur'a aceloru comune muntene, se cerceteze, óre nu se póte afla pre acolo marmora, granitu, alabastru, carbuni de pétra, pétra de móra, s. a. séu o classa de pamentu (lutu), care ar' poté servi pentru locuitorii tienuturiloru muntene de unu nou ramu alu industriei?

Mai departe ar' fi se emaneze catra deregatorille administrative, ordinatiuni energice din partea in. ministeriu cu acelu scopu, cá se nu ingrigésca punctuosu numai de obicinuit'a amblare a pruncilor la scóla, fora cá se indemne in totu modulu pre parenti, cá se -si dè pruncii la invetiarea a-tarora meserii, prin ajutoriulu caroru potu se traga castigu catu de mare din materialele brute, adatórie pre otarulu comunei loru.

Inaltulu ministeriu ar' trebui se róge si pre auctoritatile eclesiastice, se instrueze poporulu, cá se cunósca acelu periclu, care -lu amenintia déca nu va ingrigi din destulu de timpuriu de isvóre nóue de castigu si cá se pricépa necessitatea invetiaturei unoru atari maiestrii si descoperirea de noi rami de industria.

Déca in tienuturile amentite prin cercetarea precepetoriloru de lucru, prelenga tóta presupunerea, totusi nu s'ar' afla pétra séu specia de pamentu, cari ar' poté servi de unu nou ramu alu industriei, atunci ar' trebui indemnati parentii, cá se -si invetie pruncii la atari meserie, pentru cari materialulu brutu lu da lemnulu. De exemp. se invetie a face instrumente de lemnu, lucrari de mesariu si rotariu etc. Pre care cale apoi, chiaru si de nu voru devení orologeri schwarzvaldiani, dér' ei assecuréza celu pucinu unu atare venitu lateralu, prin carele si castiga una subventiune lenga slabulu loru castigu de acuma.

In fine se se róge pre on. senatu scolasticu de inaltulu ministeriu, inca si de acea, cá in acelu tienutu se infiintiedie o scóla industriale, carea se ajutóre promovarea scopului indicatu mai susu, si se ingrigésca, cá pruncii cei de o stare mai misera se fia indemnati si ajutorati spre imbraciosiarea carierei de meseriesiu, prin premii, si se bine-voiésca a sprigini pre intreprendietorii industriali cu imprumuturi éftine. Pre acésta cale ar' fi salvatu si assecuratu venitoriulu poporului acelei miseru, fara cá acést'a se-i vina statului in vr'o jertfa insemnata de bani.

Cu incredere basata in simtiulu patrioticu si umanitariu alu on. senatu scolasticu, rogandune cu tóta stim'a pentru imbraciosiarea propunerei mele de susu, remanu

Alu Illustrului domnu consiliariu si inspectoriu scolariu, si alu pre onoratului senatu scolariu

Clusiu 8 Maiu 1874.

plecatu servu

Ladislau Vajda,
cons. scolariu.

Brasiovu in 4 Iuliu 1874.

De siepte ani luptamu contr'a unui sistemu de domnire inaugurata contr'a nóstra de catra cei ce ne uresc pre noi; de siepte anni ne svorcolimu si batemu cá pescele pre uscatu contr'a fortiei si a teorismului, contr'a arbitriului si a tuturoru machinatiuniloru, prin cari acestu tempu fatalu tinde a ne despoia de suculu vitalu, de medilócele de esistintia nationale; si cu tóte aceste asta-di dupa siepte ani vedemu, ca opintirile nóstre nu numai n'au impedecatu pre contrari intru esecutarea mesureloru draconice, indreptate pana chiaru si contra respiratiunii libere si a palpitarii regulate a animei romanesci, ci par' ca ele au datu suprematisatoriloru unu succursu poternicu, cá cu atatu mai tare se ne storca si trantésca la pamentu cá pre nisce poltroni nemernici si nedemni de esistintia nationale.

Si pentru ce óre lupt'a nostra, opintirile nóstre producu unu efectu cu totulu contrariu efectului doritu si asteptatu de noi? Reulu principalu, care da incordardariloru nóstre o directiune gresita in lupt'a contra inimicului secularisu, jace in noi insine, in sinulu nostru. Nu potemu fi respectati si considerati, pentru ca noi insi-ne nu ne pre respectamu, nu ne cunoscemu, nu ne pretiuimu deajunsu fortiele de cari dispunemu. In loca se fimu condusi toti de spiritulu solidaritatii, armoniei si alu bunei intielegeri, unii ne frecamu si slabimu noi intre noi, altii trada si vendu cele mai sante interese numai cá se satisfaca unui semtiu de ambitiune falsa séu unui indemnu de rancóre animale. — Astfelu incordarile nóstre, pre langa acesa ca sunt sporadice, mai sunt inca lipsite cu totulu si de impunitóri'a, potere ce li-ar' da-o actiunea si lupt'a solidaria. Déca acést'a lipsesce si efectulu mai bunu, cá-ci tóta miscarea nóstra se considera si considera de unu effussu alu aspiratiuniloru particulari si nici-decum de espressiune a vointiei corpului intregu.

Apoi la acestu reu si mai adauge si acea trista impregiurare, ca afara de limitele monarchiei ostrungaresci nice unu sufletu de omu nu se mai interesédia de sortea nóstra, cu tóte, ca am avé multu cuventu se asceptamu mai multu interesare, dela tóte ras'a ras'a latinu, pre candu vedemu, ca se fréca in lupte sterile de partite fora a si adece aminte, cá aici suntemu o tiérra de romani desconsiderati si despoiati de continuera vietii nationali expusi silei si fortiei maghiari.

De ce ore sasii din Transilvani'a sunt in tóte privinti'a mai considerati si mai respectati, la chiaru temuti de catra domnii de Olimpulu unguresc? Multi voru crede, ca acést'a este o urmare naturale a uniunii celoru trei natiuni contr'a poporului romanu legatu de glia, inse dupa a nóstra parere ungurii nu mai sunt astadi accesibili de considerationi de asemene natura; si aru avé asta-di mare pofta, des frange cerbicea si sdrobi poterea sassésca, dér se potincescu de solidaritatea si tactic'a ce o intempina in solidari'a loru resistintia si se temu de resunetulu ce lamentarile loru lu-afla si la fratii din afara. — O'a de esemplu mai amintimu aici unu altu conclusu alu reuniunii nemtiloru progresisti din Schönberg, tienutu in adunarea plenaria de la 25 Iuniu, prin care se esprime sasiloru ardeleni cea mai vina simpathia pentru perseverantí'a si energi'a ce o desvolta in lupta in contr'a celoru ce voru se infranga germanismulu si se nimicésca sentinell'a culturei germane in Orientu. — Astfelu lupta altii, precandu noi numai o incurcamu fora se damu cu totii mana cu mana la aperarea dreptului nóstru istoricu de perfecta egalitate nationale in patriane, cum eram in anii dela 1863—1865 si acesta cu tóta francheti'a si neinduiositatea cu totii din tóte partile, ca alta nemica nu ne multiamesce.

— Unu boeriu de calibrulu vechiu a scapatu maghiarismulu din gur'a perirei! asiá glasuesce acum pre tóte tonurile diurnalistic'a maghiara. Lucru curiosu, dér adeveratu. In camer'a deputatiloru Ungariei se primi unu proiectu de lege despre nóu'a institutiune a notariloru publici. Camer'a acest'a a cernutu proiectulu catu se póte de bine, inse cu tóte aceste i-a scapatu nesce pleve de óre-care indreptatire in favorulu limbeloru nemaghiare. Sosindu astufeliu proiectulu in instanti'a a dóu'a la senatulu unguresc, fù bagatu de nou in sita si cernutu pana ce i remase numai sufletulu unguresc. Viteazulu, carnia in prim'a linia i se cuvine acestu meritu, este ciocoiulu de vremea vechia Béla Keglevich, care propuse si ceilalti in senatu primira, cá proiectulu notariateloru cu concessiunea, — cá documentele partiteloru se se póta compune si in limb'a loru — se se stérga cu totulu (in catu neci testamentulu cu limba de mórte se nu fia bunu, déca nu e maghiaru) si se remana numai limb'a maghiara cá unica si singura indreptatita la tóte docum. publice, precum adeca este numai o singura si unica Ungaria, afara de care nu este viatia si care nu póte se sufere, cá se se incuibe in sinulu seu, cum dise elu, spaim'a de Daco-Romania, Slavonia séu alta prepedenia.

Hei! cu catu voru procede mai drastice, cu atatu voru ajunge mai curundu la capetu. Déca cugetamu bine, pentru noi e si acésta mai mare castigu de catu perdere.

— Mai multe diuarie comunica importanti'a scire, ca in tempulu celu mai de aprópe se va tiené si in Bucovin'a unu congressu basericescu gr. or. — Pré Santi'a Sa metropolitulu Bendela ar' fi si comunicatu preutimei regulamentulu pentru alegerea deputatiloru la congressu. Dupa acestu regulamentu congressulu are se constè din 48 membri, intre cari 24 din cleru si 24 dintre mireni. Cercurile electorali le defige capitanulu tierei in contielegere cu metropolitulu. Presiedintele congressului este metropolitulu, eventualu vicariulu seu. Congressulu se conchiama de catra Domnitoriulu. Siedintiele sunta publice si se tienu sub asistinti'a unui comisariu

guvernialu, care are dreptulu de a luá ori candu cuventulu, de a amaná séu închide congressulu.

— Din acestu passu alu nostru metropolitu din Bucovin'a potemu cu totu dreptulu se conchidemu, ca dinsulu si-a propusu firmu a face totu ce póte se redice auctoritatea si prestigiulu bisericei sale si se promove si duca la inflorire starea intellectuale si materiale a clerului si poporului seu. Ni place deci a crede, ca pentru baserica si scólele poporali in Bucovin'a inca a sositu o era nóua, o era de prosperare si inflorire. Numai successu bunu, cá portiunea autonomiei basericesci se nu fia pre macra. —

Austri'a si Russi'a.

Sambat'a trecuta (27 Iuniu an. c.) a fostu primitu cu mare ceremonia si distinctiune la gar'a de nordu aici a Vienei, marele principe Constantinu Nicolaievici alu Russiei, care a venitu se felicite in frontea unei deputatiuni militarie pe Maiest. S'a imperatulu si regele Francisc u Iosifu, la jubileulu de 25 ani cá cavaleru alu crucei ord. russescu St. George.

Cu crucea alba a ordului acestui'a, celu mai inaltu alu Russiei, a distinsu acumu 25 ani (26 Iuniu 1849) imperatulu Nicolaie I pe inaltulu nostru monarchu, pentru escelint'a qravura personala, ce a dovedit'o cu ocasiunea assaltului fortaretii Iaurinu (Raab in Ungari'a).

„In memori'a strinsei aliantie intre Austri'a si Russi'a, a confraternitatii de arme intre ostirea russa si austriaca din anii 1848—1849" — dupa cumu suna scrisórea premérsa deputatiunei — a tramisu imperatulu Russiei deputatiunea acesa militaria, compusa din inalti officieri rusi, cavaleri ai crucei St. George, si condusa de insusi fratele seu, de marele admiralu si principe alu Russiei Constantinu, spre a gratulá in numele seu monarchului nostru, inaltului cavaleru jubilariu alu ordului St. George.

Actulu acest'a, desi possede unu caracteru eschisiru militariu, e de cea mai mare importantia politica. Elu documentéza in adeveru bun'a intielegere, care domnesce astadi érasi intre Russi'a si Austri'a. Modulu estraordinariu si amu puté dice neusitatu, in care i'a gratulatu imperatulu Alexandru, monarchului nostru prin o deputatiune atatu de stralucita, este o dovéda mai multu, ca relatiunile curtiloru austro-russe au devenitu in urm'a intalniriloru dela Berlinu, Vien'a si Petersburg, catu se póte de cordiale. Ba, déca se damu credimentu uneloru espeptoratiuni officióse, este mai multu cá o simpla intielegere cordiale, ce s'a executatu intre Russi'a si Austri'a, este unu feliu de aliantia tacita deffensiva, o coalitiune nascuta gat'a intre aceste dóua state.

Vorbindu despre resultatele possibile ale visitei imperatului nostru la Petersburgu amu fostu respicatu ideea unei coalitiuni austro-russe contra preponderantiei prusso-germane, si amu fostu numitu formarea acestei coalitiuni fórte naturale, ca-ce in adeveru Prusso-Germani'a prepotenta amenintia mai totu in acelasiu gradu, cá pe Austri'a si pe cealalta vecina a s'a Russi'a. Press'a austro-ungara officiósa constata astadi nu numai esistinti'a faptica a ideei acelei'a de coalitiune, dér' predice chiaru apropiat'a punere in pracse a ei. Intre altele a accentuatu cu deosebire „Fremdenblatt" din Vien'a, inspirata negresitu de susu, eventualitatea coalitiunei russo-austriace scriindu: „Restabilitele relatiuni amicale austro-russesci, voru pune stavila atatu ambitiunei fara de margini, catu si tendintiei de resbunare, o stavila, preste care nu se va poté trece cu usurintia. „Ambitiunea fara de margini" se refere aci numai si numai la Prusso-Germani'a si personalu la dictatorele-cancelariu alu ei. Articululu in cestiune finesce cu cuvintele insemnate. „Déca inse vomu datori vreodata onórei, prestigiului nostru, cá se appellamu la decisiunea armeloru, atunci negresitu -si voru face datori'a „tpparatele de scutu" preparate in tempulu de pace, si noi — gratie politicei, care a sciutu se faca punte la tempu preste abisulu, care despartiea St. Petersburgulu de Vien'a — nu vomu mai plecá singuri in lupta."

Cá se spunemu adeverulu, unu asemenea limbagiu nu amu fostu preparati a asteptá dela o fóia vieneza decembrista. Póte ca cu óre-care dreptu vedemu aci numai urmarea unei mai inalte inspiratiuni. Si dreptulu acest'a écca de unde ni-lu luamu: Amu observatu totodata, ca celelalte foi decembriste adoratórie de geniulu lui Bismark -si dau cea mai mare silintia de a inghiti galusc'a reinprospetatei intimitati austro-russe, dér' nu le succede bine, suntu irritate inca decandu cu „nesteptat'a" crise in ministeriulu comunu si vedu cu adeveratu in aliantu'a militaria austro-russa — cumu s'a esprimatu es cu ocasiunea jubileului de 25 ani alu monarchului cá cavaleru alu ordului de resbelu St. George, icón'a unei reactiuni, care nu va puté fi pe placulu prussacilloru, nici pe alu unora altor'a.

Madrid, 23 Iuliu. — Maresialulu Concha a fostu ucisu in batali'a lenga Estella. Armat'a este intacta. Zabala s'a numitu comandante-siefu alu armatei de Nordu.

Madrid, 30 Iuniu. — Artileri'a si bagajele au remasu intacte; perderile se urca la 800 ómeni. Alfonso, fratele lui Don Carlos, este ranitu. Armat'a se afla acum la Miranda. Guvernulu a decisu de a radicá unu monumentu in memori'a lui Concha.

Alb'a-Iuli'a 26 Iuniu 1874.

In 21 Iuniu ungurii de aici au serbatu cu cunoscutele fortetie ungaresci santirea flamurei batalionului de honvedi de aici. Spre acestu scopu sau provocatu una multime de reservisti de prin comunitatile invecinate, prin ce muncitorii romani reservisti au fostu siliti se arunce numai decatu sap'a si cós'a in brezda si se alerge la Alb'a intru marirea si onórea armatei lui Andrássy.

Ceremoniele nu me interesédia; juramentulu cetitu unguresce tocmai asié m'a atinsu cá si pre honvedii presenti, cari aici toti suntu romani.

Numai discursurile le amu adatu demne a le urmari cu atentiune. Discursulu unguresc a fostu unguresc; celu alu popii sasescu a fostu, cá de comunu, sasescu rostitu nemtiesce. Celu romanescu a fostu demnu de fabricatoriulu lui. Dintre cinci preoti chiamati numai unulu a avutu rar'a fericire de a se face celu alesu. D. Papp Gusztl, ambulatoriu aici.

Elu a rostitu discursulu romanescu, in care Traianu cu Arpad se sarutau; Junius Brutus si Géza se guguleau; dr' Hunyady János la Sant-Imbru se luptá spre redicarea natiunii romane, si alte multe de aceste din noulu seu opu istorico-filosoficu-politico-diplomaticu. —

In fine oratorele, cu privire glorificata, provóca honvedii a trece prin focu si apa pentru apararea simbolului credintiei si sperantiei loru, pentru tricolorulu unguresc.

Cu unu cuventu discursulu a fostu una compusetiune, ce, fara indoiéla, numai unu Papp Gusztl este in stare a produce . . . . .

. . . . Candu a venitu diu Elechesiu amu inceputu a espirá. Acestu veneratu si adeveratu parinte alu protopresbiteratului si alu parochiei sale, in scurtulu tempu, de candu provedintí'a l'a indreptatu in mediuloculu nostru, a mangaiatu pre multi din turm'a sa cea blanda, a vindecatu catu de multe rane, ce canoscutulu seu antecesore decadiutu a infiptu in partile basericei rom. gr. cath. de aici, inse pre langa totu zelulu, devotiunea si incordat'a laboriositate, ce acestu veteranu luptatoriu romanu desvólta spre inaintarea Romanismului, multe nu-i succedu pre cum dorimu si doresce elu din adunculu animei sale romanesci, pentru ca diavolulu si satelitii sei, bantuiti de frica, ura si invidia n'au odihna, pre cum n'au sufletele cele necurate.

Exemple si probe speciale voiu aduce si dovedi intr'alta epistola, cu tóte, ca publiculu cetitoriu multe cunósce din aceste exemple.

In fine din nou rogamu atentiunea competentiloru barbati din Blasiu a supr'a acestoru trebe de aici, si mai cu séma a dlui metropolitu, pentru ca chiaru in Blasiu se paru a fi unii, cari macaru neci facia posomorita nu facu la aceste vechi si cunoscute abnormitati de aici.

Vomu asteptá, vomu rabdá inca, dér' apoi vomu sci si vindecá pre respectivii, fara consideratiune de persóne si pusetiune. Coresp.

Din comitatulu Solnocu inferioru
20 Iuniu 1874.

Revolutiune! arde, focu, ajutoriu! denunciatiune reutacidsa in contra cancelariei d. advocatu G. Manu. — Fómetea din 1817. 1874. —

Revolutiunea inse nu e nici in cetati, nici in sate, nici intre poporu, nici intre inteligenti, — si nu ardu neci cási, nici edificia de economia, prin urmare nici ajutoriulu nulu imploramu dela procuratur'a r. de statu, nici dela tribunale, séu organele de politia, ci dela institutele sanitarie pentru a sufocá de tempuriu revolutiunea escata in crerii din capatin'a corespondintelui ordinariu alu organului „Kelet" cu nume anonimu „Lápos" din Lapusiulu ungurescu, inainte de ce ar' fi sositu politi'a a se ingrigi de curarea morbului ce l'au atacatu si prin care conturba linisc'a si pacea intre colocuitorii acelui cercu, si inficiasa aerulu celu sanetosu.

Acestu corespondiute in nr. 115 din 22 Maiu an. c. voindu a respunde continuative a dóu'a óra, la corespondinti'a asita in „Federatiunea" nr. 30 din 30 Apr. a. c. premite:

1. Ca cersitori de fóme cerculéza cate 30—40 prin Lapusiu, si numai decatu adauge, ca corespondentii dela „Federatiune" dóra prin acestia voiescu a ne estirpa pre noi lapusienii si domocusienarii (maghiari) pentruca acuma pre consangenii loru ei scapamu dela perirea de fóme (!).

Apropos! fómete! Ne impartasi unu pré veneratu martoru oculatu, in etate preste 70 de ani, possessoru de o stima rara, maghiaru, ca pre la a. 1817 — candu au calatoritu Maiestatea Sa imperatulu Francisc cu imperatés'a prin Transilvani'a cu scopu se se convinga de starea nefericita a poporului peritoriu de fóme — in tóte tiecuturile au fostu primiti intre hóre si alaute, cu banderii, din poporu incarcatu cu tiurtiulei — din comand'a domniloru stapanitori maghiari. — In calatoria sosira Maiestatile loru la Clusiu, si din profundulu animei parintiesci doriea a intimpina seraci si lipsiti se le dé ajutoriu, dér' indesiertu, ca nici in baserici, nici pre strade nu vedea nici unu seracu, ca-ce au fostu cu totii delaturati din calea Maiestatiloru Sale. — Indignate Maiestatile Sale preste acésta procedura, se informara despre starea adeverata, si dispusera a fi condusi la localitatile, unde, erau seracii si lipsiti incuiati. — acolo diac-au unii morti, alti in agonia, perindu de fóme, ca-ce ajutoriulu aplacidatu nu s'au intrebuintiatu pentru cei lipsiti. — Pre atunci erá capulu orasiului unu „Deaki" séu Dekáni? care observandu, ca misielile lui si ale consotiloru sei se voru desvali, se sinucise, ceialalti functionari inca parte fugira, parte fura destituiti.

Inaltulu reg. ministeriu actualé inca vrendu a veni intru ajutoriulu celoru lipsiti, aplacidá 30,000 fl. pentru poporulu comitatului acestuia, — dér' representantii'a comissiunei de fómete — intre care figuréza si Láposi — au denegatu ajutoriulu celoru lipsiti si peritori de fóme, in urm'a careia in 23 Maiu a. c. maghiarulu Szász Pista Sándor, — dr' in 4 Iuniu romanulu Vascu Lupu, ambi nóptea esira de acasa si de pre podulu Lapusiului se arunecara in fluviulu de acelasi nume, lasandu L. Vascu dupa sine 5 orfani minoreni, din desperatiune, ca dela nime nu au capatatu o mertia de malaiu imprumutu *). —

Eata ajutoriulu bucinatu din partea l. Láposi.

2. Anonimulu mascatu in corespondinti'a ulterióra dice, ca corespondinti'a din „Federatiune" nr. 30 la rugarea l. Vas. Juga sau gasitu in cancelari'a d. advocatu Gabriele Manu, — si dupa ce insira generalminte desteritatea si punctnositatea d. jude processualu Szánto Marton in affacerile offici-

*) Dér' apoi acei 30,000 fl. cui s'au datu, déca cei peritori de fóme se lasara in gur'a mortii? Cine s'au preferitu? Avutii? Nu peritorii de fóme? — Amu dori se se dé de golu. Red.

óse, atinge, ca d. adv. Manu ar' persecutá officiulu judelui processuale.

Corespondintele anonimu atacatu de morbulu creeriloru — precum se vede — si orbitu de scopulu malitiosu, ce si l'au propusu alu ajunge, se face si ridiculosu, precum se vede, ca-ce dinsulu nu e nici in stare se deosebésca acea, ca d. Manu cá membru ordinariu alu comissiunei permanente disciplinarie, numai atunci póte persecuta, — investiga — in contra cutarui jude processuale, candu capata esmisiune speciale dela com. comitatensu; — adeveratulu persecutoru — ex officio — a numai d. v.-comite comitatense, care conformu chiamarei sale decretéza dojene, amenintuari si mulcte in bani in contra d. Szántó Márton si alti judi processuali, si tramite pre spesele loru pre v. notari comitatensi, pre cari d. corespondinte inca nu pututu vedé prin Lapusiu. — Apoi d. adv. Manu cu atatu mai pucinu póte persecuta pre Szántó, de óra-ce acesta e favoritulu d. Manu din dóue puncte de vedere, adeca: pentruca elu in cerculu Petri au facutu si conservatu drumurile atatu de lipsa pentru comunicatiune, cu deosebire inse, pentru ca au estirpatu hotiile, furturile, cari sub Molnár in cerculu Lapusiului au fostu de tóte dilele, fiinduca esta le au impacatu, si asia poporulu l'au demoralisatu. —

Insusi d. Szánto respundiendu corespondintelui anonimu in „Kelet" declara de „calumnia malitiósa" acésta asertiune a lui Láposi, ca d. M. ar' persecutá officiulu processualu. — Dér'

3. Aceste premisse ale corespondintelui mascatu, — si prin respectivulu jude processualu d. Szánto officióse demascatu cá calumniatoriu — au fostu numai de avangarda spre a -si potá dovedi inaintea publicului calificatiunea sa de unu calumniatoriu malitiosu, si nerusinatu!

Trebue se credemu, ca anonimulu corespondente a lui „Kelet" inca e unulu din aceia, cari cá Spitzli pre timpulu absolutismului germanu facea servitii cá denunciatoriu, — si care crede, ca atacandu onórea cutarui advocatu romanu, cá barbatu de renume si inaintea maghiariloru pentru caracterulu seu celu solidu, va fi remunneratu si din partea guvernului actualu? Se insiéla Láposi amaru, si dinsulu nu póte conta pre alta remuneratiune decatu dispretiulu generalu, de care au bine meritatu.

Acestu corespondinte in corespondinti'a sa din „Kelet" se folosesce de urmatórele spresiuni: „recomendamu atentiunei guvernului, cá agitatoru de nationalitate, pre notariulu cercualu Vasiliu Juga, séu pre cancelari'a d. advocatu Gabrielu Manu, fabric'a cea autentica a planuriloru de idei confuse, si chaotice."

Din aceste si previe se póte convinge on. publicu, ca amu avutu totu dreptulu de a presupune, ca creerii lui Láposi au revoltatu, si ca e lipsa urginta de ajutoriu medicalu, — altucum unu barbatu cu minte sanetósa n'ar' fi pututu a se scuita, si a calumnia o cancelaria advocatiala, a carei devisa este: a apara in intielesulu legiloru onórea fiacaruia, chiaru si a prentiloru reformati ér' nu a atacá. — Séu nici atata nu scie Láposi, ca cancelari'a unui advocatu e santa, cá amvonulu basericescu, de care nu-i fertatu a se apropia cu mani murdare si fara de a-si deslega incaltiementele, — nu scie anonimulu calumniatoriu, ca inaltulu regimu n'are lipsa de asemenea inviatiuni ale unoru instrumiute rile, cá a corespondintelui, déca doresce a se informá despre ideele si planurile unui advocatu. —

Compatimimu adencu chiaru si pre redactiunea lui „Kelet," care se provede cu asemene corespondenti ordinari, séu primésce in colónele sale asemene calumnii tendentióse, — ca-ce

a) Nu romanii din cerculu Lapusiului au deraru Domocusienii, satu ungurescu in 1848/9, — si érasi totu atunci au aprinsu maghiarii satele romanesci Cufóla, Rogoru, Suciulu de susu, fara inse sei fia venitu in minte vreunui maghiaru séu romanu a commemorá acele reminiscintie triste ale trecutului, ca-ce asia ceva numai unu parvenitu cá corespondintele o póte face.

b) D. advocatu Manu are actu in cancelari'a s'a doi maghiari, dintre cari unulu e unu nepotu alu d. redactoru dela „Kelet," cari bine sciu ce se faurésce intracea, si dela cari d-lu redactoru siar' puté trage informatiuni directe, ca acésta cancelaria nu se cuprinde cu affacerile abusatórie din cerculu Lapusiului, reservandule d. adv. M. pe acele pentru adunarile publice ale comissiunei comitatense.

c) Cumca corespondintele calumniatoru ar' lucrá mai intieleptiesce — cá omu anvonului — se se ingrijésca de scandurile, létiurile si varulu basericei reformate din Lapusiu, se nu se instraineze, séu se arete chiaru unde suntu, spre ce sau folositu?

Deci, cá poporulu maghiaru si romanu din comitatulu Solnocului inferioru se póta trai in linistea de pana acuma recomendamu corespondintelui anonimu, cá pentru a scapá de revolutiunea creeriloru sei atacati se mérga la balle din Grefenberg, séu celu pucinu se folosésca ap'a Lapusiului de baia rece, se nulu ajunga lips'a de ajutoriulu altoru institute sanitarie! Em. M.

In urma ordinatiunei inaltului ministeriu reg. ung. de justitia d. d. 31 Martie 1874 Nr. 9885 in privinti'a mentionateloru operate de carti fundarie se facu cunoscute urmatórele:

(Capetu.)

II. Afacerile de carti fundiarie le provede:

1. Sedri'a judecatorésca din Székely-Udvarhely pentru comunele enumerate sub I. a.

2. Sedri'a judecatorésca din Gyergó-Szt.-Miklos pentru comunele enumerate sub I. b.

3. Sedri'a judecatorésca din Csik-Szered'a pentru comunele enumerate sub I. c.

4. Judecatoria cercuale din Sanmartinu imputernicita cu afacerile in trebile cartiloru fundiarie pentru comunele enumerate sub I. d.

5. Sedri'a judecatorésca din Hatiegu pentru comunele enumerate sub I. e.

6. Sedri'a judecatorésca din Sibiiu pentru comun'a libera regia Sibiiu, si pentru comun'a Vurperu, ambele enumerate sub I. f. si g.

III. Cu privirea la trebile si afacerile officióse care se voru incepe cu 1-a Iunie 1874 la fia-care din judecatoriele susu insemnate se emitu urmatórele provocatiuni si dispositiuni:

1. Se provóca tóte persónele, cari in urm'a vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticarei protocóleloru cartiloru fundiarie, séu celu putienu castigatu inca inainte de 1-a Iunie 1874 credé ca potu se pretinda vre-o indreptare, intregire, descriere, adangere, séu stramutare in protocólele cartiloru fundiarie, fia in privinti'a compunerei corpului fundiariu séu a relatiuniloru de posesiune intabulate: cá aceste pretensiuni pana inclusive la 31 Ianuarie 1875 cu atatu mai vertosu se le insinuedie, cu catu la din contra acele spre daun'a unui alu treilea, care pre temeiulu inscieriloru cuprinse in protocolele fundiarie, incependu dela 1-a Iunie 1874 va castigá cu credintia buna alte drepturi tabularie, nu se voru lua mai multu in consideratiune.

Acésta insinuare are a se intinde pre tóte drepturile de posesiune inca necuprinse in protocólele funduarie, fara osebire, ca óre acele in cartile vechi esite a'au ne esite din usu, ori in fasiuni fundiarie séu alte carti, fóie si registre suntu cuprinse, ori ba, si ori a intinsu o partida in privinti'a transcrierei de posesiune a vre-unui bunu castigatu rogare la vr'o judecatoria, si judecatori'a a decisu asupr'a acestei instantie, ori ba.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acele persóne, ale caroru drepturi de posesiune la comissiunea localisarei nici prin sine, nici prin representantu denumiti de comissiune s'au adusu in valóre; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisarei a-si legitima adfrumatulu dreptu mai tare de posesiune ori de compossesiune in contr'a possessorului fapticu aflatu prin commissiune si inscrisu in protocólele funduarie; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocólele funduare séu in protocolulu generalu de pertractare, ori bá.

2. Mai de parte tóte persónele cari:

a) pre realitatile inscrise in protocólele funduarie dupa detiermurirea prea inaltei patente de aviticitate din 29 Maiu 1853 si-au adusu in valóre dreptulu de aviticitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, séu caroru:

b) dupa otarirea aceleiasi patente de aviricitate li-se cuvine terminu mai lungu spre realisarea dreptului de rescumperarea pomnorale prin ast'a se provóca aceste pretensiuni pana celu multu la 31 Ianuarie 1875 inclusive, spre incungiurarea urmariloru de dreptu amintite mai susu sub punctulu 1, ale insinuá, si in casulu amintitu a) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu funduariu, séu dreptulu recastigatu pre calea legale spre strapunere in acelasi; idera in casulu d) dreptulu de rescumperare pemnoratu, ce li-se cuvine inca, spre insemnare in protocolulu funduariu a-lu legitimá cu documinte autentice.

3. Asemene tóte persónele, cari pre bunurile nemiscatórie inprotocolate, séu si-au castigatu dreptu de prioritate, pemnu, servitute, au alte drepturi prin intabolari, insemnari si adnotatiuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pana a 1-a Iunie 1874 inca si voru cascigá, se provóca, aceste drepturi din scopulu inscrierei loru in foi'a sarciniloru corpuriloru funduarie pana celu multu 31 Maiu 1875 inclusive cu atatu mai singuru ale insinuá, cu catu la din contra dreptulu prioritatei castigate mai inainte si-in voru perde; pre candu din contra facundu insinuare la tempu cuvenitu, dreptulu de antaietate cascigatu pana la 1-a Iunie 1874 i va remane in valóre facia si cu acei castigatori si creditori ipotecari noi, cari au castigatu dreptu de proprietate séu de pemnu dupa diu'a acum mentiunata.

4. Acelea pretensiuni, cari se basédia pre deobligamintele urbariale, séu alte referintie de acea natura, regulate prin patent'a din 21 Iuni 1845 e data in foi'a de legi imperiale, bucata LV. Nr. 151 suntu eschise dela provocarile edictale spre insinure si demonstrare, precum si dela pertractarile obicinuite in urm'á edicteloru fara deosebire, fia acele in protocólele de localisare prenotata, ori ba.

5. Terminii édictali prescrisi in alinele precediti, nu admitu nici prorogare, nici justificare ori inoire de procesu.

6) Publicatele protocóle funduarie se voru considerá si conduce dela 1 Iuniu 1874 incependu cá carti funduarie conforme § 321 din codicea civile generale; deci incependu dela diu'a mentionata, drepturi nóue de proprietate, ipoteca ori alte drepturi reali asupr'a bunuriloru nemiscatórie introduse in ele, se voru poté castiga si transferi asupr'a altor'a, precum si a se sterge numai prin intabulare legale in acele carti, fara de a derogá inse pretensiunile asupr'a acestoru bunori nemiscatórie mai nainte castigate, insinuate si legitimate in terminulu edictale.

7. Prescriptele, dupa cari voru aré de a se indreptá partile si judecatoriele la implinirea si esecutarea trebiloru si afacerilor officióse, insemnate in acestu edictu, cuprinse in procedur'a transilvana pentru cartile funduarie, emisa cu ordinatiunea ministeriului de justitia dto 5 Febr. 1870 (archivulu ordinatiuniloru, anulu 1870 fasciora I. si II.)

8. Acei creditori, cari prin órecarea transcriere aru suferi stricatiune cu privire la prioritatea pretensiuniloru loru transcrise séu transcriende, esceptiunile si fatia cu una a trei'a persóna le potu realisá inca in siese luni dupa terminulu defiptu in punctulu 3, — adeca pana la finitulu lunei Novembre 1875 referésca se acele esceptiuni la validiteles pretensiuniloru, la incetarea, ori prioritatea loru. — Dupa decurgerea acestui terminu, facia cu o a trei'a persóna nu se voru mai poté realisá asamene esceptiuni.

9. Judecatoriele indicate sub II in afacerile loru voru intrebuintiá sigiliulu judecatoriei respective.

Clusiu, in 14 Aprile 1874.

Directiunea r. u. de carti funduarie pentru Transilvani'a.

Noutati diverse.

— Capell'a cetatii esecuteaza in concertele, ce le da in fia-care Duminéca in gradin'a la N. I, programe distinse, in cari se cuprindu si une piese romanesci.

Muresiu-Osiorheiu 24/6 a. c.

Censura. In 23/11 Iuniu 1874 depuse d. Alexandru Filipu, subjude in Abrudu, censura de advocatu alci in M.-Osiorheiu la tabl'a regia cu successulu celu mai bunu, la care (censura) scriitoriulu acestoru sire a fostu de facia. Prementionatulu s'a espressu, ca si va deschide cancelari'a in Abrudu.

Cunoscutu fiindu elu de tramitiatoriulu acestei corespondintie, din tempulu servitiului seu publicu in partile acestrea, de unu functionariu impartialu, laboriosu, cu purtare omenósa si modesta facia cu partile litiganti, speredíu, ca asemenea portare aducatória de onóre fia-caruia functionariu publicu, si o va fi conservatu in deplin'a ei mesura si in functiunea publica din tempulu din urma, si ca si cá advocatu nu se va abate dela memoratele cualitati

nobile, ci va tiené usi'a deschisa si pentru seracime, tienendu socóta la nepotintiele ei finantiali, si prin urmare, ca recomendatiunea mea spontanea, bassata pe esperientia-mi de mai nainte, adressata publicului din giurulu Abrudulu, inca nu -lu va supera. — Desi'i suntu multe de relatatu, nu vomu mai tacé, — ca a sositu tempulu se cautamu in giurune. — —

? De'nchiriatu. Reuniunea femeiloru romane inchiriaza pe calea licitatiunii publice pe timpu de cinci ani, adeca dela S. Mihaiu 1874 pana la S. Mihaiu 1879 cas'a sa din strad'a boiloru (in etatu) sub Nr. 400 constatatória din locumtie pentru 2 partide, 3 bolte, magazine etc. Licitatiunea se va tiené in **6 Iuliu** st. nou pe 5 ani in cas'a numita la 10 óre a. m.

Conditiunile se potu vedé si pana la diu'a licitatiunii in cancelari'a Advocatului Jos. Puscariu.

APPELLU

catra toti p. t. membri si binevoitori ai Associatiunei transitvane din despartiementulu Brasiovului si alu Trei-scauneloru!

In conformitate cu § 10 din „Regulamentulu“ Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, se va tiené adunarea generale ordinaria a despartiementului I cercualu

Dumineca in 21 Iuliu (2 Augustu) anulu curinte in comun'a „Valcele“ (Elópatak)

cu urmatoriulu programu:

1. Dumineca in 21 Iuliu (2 Augustu) la 9 óre a. p. se aduna membrii si toti, cati se interesezza de inaintarea Associatiunei transilvane in baseric'a romana gr. or. din Valcele, unde dupa chiamarea spiritului santu se deschide siedinti'a prin dlu Directoru alu Despartiementului.

2. Se face reportu despre activitatea comitetului cercuale si despre sumele adunate de acest'a pe sém'a Associatiunei in decursulu anului espiratu.

3. Se substernu **Statutele pentru infrenarea poporului romanu dela beuturi'a de vinarsu**, aprobate de comitetulu centrale, si se procede la constituirea sectiunei pe basea acestoru statute.

4. Se alegu comissiunile necessarie, si anume: pentru cercetarea reportului si a ratiuniloru (socot.) comitetului, pentru inscrierea membriloru noi, pentru proiectarea unui bugetu alu Despartiementului, pentru primirea si sondarea propuneriloru.

5. Repórtele comissiuniloru, propunerile obvenitórie si discursuri.

Facundu aceste impartasiri subscrisulu comitetu cercuale -si implinesce numai o datoria patriotica-nationale, candu vine a face appellu la toti bine simtitorii romani din districtulu Brasiovului si alu Trei-scauneloru si din orce parte, invitandu-i, cá se se interesedie de institutiunea salutaria a Associatiunei nóstre transilvane si se caute a participá in numeru catu se póte de mare la adunarea generale a Despartiementului acestuia.

Cu deosebire suntu invitati parintii, preutii, domnii invetiatori si membrii comitetelora parochiale si toti, cati pretindu numele de inteligenti, cari suntu responsabili inaintea posteritatii pentru starea intelectuale si morale a poporului romanu, cá se conlucre din tóte puterile la prosperarea acestei Associatiuni, care are de devisa: „literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.“

Se conlucramu, Domniloru si fratiloru la respandirea luminei si a moralitatii intre poporulu romanu! Se ne ajutamu noi insine si Dumnedieu ne va ajuta!

Brasiovu in 17/29 Iuniu 1874.

Din siedinti'a comitetului cercuale alu Despartiementului I alu Brasiovului si Treiscauneloru

Ioanu Petricu,
directoru.

Dr. Nicolau Popu,
actuariu.

Bibliografia.

GRAMATICA LATINA teoretico-practica cu Vocabulariu latino-romanu, romano-latinu si de nume proprie. Partea I. Formele regulate pentru clas'a I gimnasiala de **Ion Corneliu Tacitu**, professoru in gimnasiulu romanu gr. or. din Brasiovu. Editiunea prima. Brasiovu. Tipografi'a Römer si Kamner, 1874. Pretiulu 1 fl. 50 cr. Se trage dela d. Auctoru.

Opulu acesta dedicatu fericitului fostu professoru alei Vasilie Oroianu in semnu de pia reconoscientia, face onóre d. Auctoru; elu e fórte practicu si metodicu in tóta tiesatur'a lui, e provediutu si cu vocabulariu desjunsu, incatu potemu gratula incepetoriloru gimnasisti romani din classea I si II, ca au castigatu in opulu acesta unu firu conducatoriu si fericitoriu de erori atatu in invetiarea formeloru catu si in exercitiulu practicu alu folosirei loru, ma chiaru si in pronunciarea prosodica. D. Auctoru are mare meritu pentru adjustarea acésta metodica, si lu rogu in favórea tenerimei, cá se continue si cu exceptiunile si cu sintaxea intocma.

Unu capitolu de Srategia

de **L. Vandevelde** locotenentu colonelu in retragere, traducere de N. Baicoianu, capitanu.

Unu opu recomendatu de d. min. de resbelu alu Romaniei la oficiri si tóta armat'a. „Pressa“ referéza despre elu asia:

„Sub acestu titlu d. capitanu N. Baicoianu a publicatu de curundu o brosiura fórte interesanta, instructiva si portativa, pe care credemu, ca e bine a o citi si ará cu sine orce oficieru si cetatiénu ce face parte din vre unu corpu de armata. Mai alesu astadi, candu totu cetatiénulu este si ostasiu si candu legea militara prescrie concentrari de armata si manevre mai intinse pe fia-care anu, credemu, ca este utilu cá instructiunea militara se se propage si prin carti bine alese si instructive, cá aceea ce a tradusu si publicatu d. capitanu Baicoianu, dupa Vandevelde spre a se familiarisá fia-care cu terminii technici si artei militarie si a-si formá o notiune catu de elementara despre miscarile strategice, pricependu astufeliu si manevrele militarie ce se desfasiura pe fia-care anu in campulu concentrarei.

D. capitanu Baicoianu, dupa introductiunea la cartea acést'a, a publicatu o adressa de multiumire catra d. generalu Florescu, esprimandui recunoscintia, ca i'a permisu a contribui cu acésta opera la „edificiulu inveliamentului“, ce d. ministru inaltia in armat'a nóstra nationale pe nisce base neperitóre, dupa cum se esprima d. Baicoianu.

D. generalu Florescu, apretiandu indestulu utilitatea acestei carti a aprobat'o si a recomandat'o d-loru oficeri, ordonandu a se tipari in 2000 exemplare si a se distribui cu „Monitorulu Oastei.“

Recomendamu si noi acésta carte atatu d-loru oficeri catu si cetatieniloru ostasi, cá o gramatica elementara de strategia. Pretiulu cu care si-o póte procurá cine-va este fórte moderatu. Candu spatiulu ne va permite, o vomu reproduce in colónele nóstre spre a se imprastiá catu mai multu intre militari si junii militiani cunoscintiele necessarie ale artei militare.“

(Militariu). D. maioru Balacénu a edatu: „Collectiunea si administratiunea ostatica a Romaniei, ce cuprinde tóte legile si regulamentele militari ce se afla astadi in vigóre.

Indicatorulu practicu alu **Posteloru si Telegrafeloru** in Romani'a de I. Tesio, offi. superioru telegrafo-postalu.

Nr. 1050 1874. 1—2

Publicatiune.

In lunile Iuliu si Augustu a. c. in urm'a emisului inaltului ministeriu r. ung. de cultu si instructiune publica se va tiené in Brasiovu unu cursu de gimnastica de 5—6 septemane pentru docenti poporali.

Docentii din servitiulu activu voru capetá in casu de primire la acestu cursu din visteri'a tierei unu ajutoriu de 60 cr. pe di. —

Aceli docenti poporali, cari voiescu a participá la acestu cursu gimnasticu, au a se insinuá celu multu pana in **10 Iuliu a. c.** la acestu inspectoratu r. u. de scóle, svendu in esibitele loru a insemná, déca au mai participatu óre la vreunu cursu gimnasticu? unde si in ce mesura?

Insinuarile sosinte dupa espirarea terminului disu nu se voru poté luá in considerare.

Sibiiu in 24 Iuniu 1874.

Dela inspectoratulu r. scolasticu pentru fundulu reglu.

Nr. 296 si 297/1874. 3—3

Anunciu de licitatiune.

Subscris'a deregatoria ung. reg. de silvicultura a Gurgiului, pe basea licentiei Directiunei ung. reg. de Clusiu, esmisa sub nr. 2018 si 2145 a a. cur., prin care se publica pasiunile de exarendare, tienatórie de dominiulu fiscale alu Gurgiului, atatu cele de padure catu si de munte, ce se voru exarendá pre anulu 1875 cu prim'a Ianuariu a aceluiasiu anu, la presentarea obiecteloru de exarendare va fi terminulu de **27 Iuliu a. c.**, si dilele urmatórie in ante de amédiu in Cancelari'a deregatoriei de Silvicultura, — care se va tiené in legatura cu ofertele inchise si adeca:

Pe hotarele Gurgiu, Ibanesci, Hudacu si Chiheriulu de susu pasiunatulu de padure si de munte numai separatu, pe langa eschiderea hotarita de a se puté da unui altu subarendatore, pelenga sustinerea licentiei superiore, se voru da in arenda la celu ce va da mai multu. —

Se provóca toti aceia, cari voiescu a licita, in Cancelari'a de Silvicultura a se insinua pre terminulu prefiptu, spre a vedé punctele de licitare, care se potu privi in tóta diu'a dela 8—12 óre ante de amédiu si dela 2—6 dupa amediu.

Pre ofertulu inchisu e de a se pune timbru de 50 cruceri si 10% din sum'a totale de exarendare, si aceste debe se se faca cu atatu mai vertosu, de óra-ce ofertele tramisse mai tardiu nu se voru primí. —

Mai in urma dela acésta licitatiune, in legatura cu ofertulu scrisu inchisu, se voru eschide toti aceia, cari in contra inaltei reg. au purtatu vera processe, séu cari datorinitele sale, precum neplatirea arendei etc., nu si leau implinitu.

Gurgiu 25 Maiu 1874.

Officiulu reg. ung. de Silvicultura.

Cursurile

la burs'a in 3 Iuliu 1874 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	— fl.	cr.	v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 93½	„	„
Augsburg	—	—	105 „ 25	„	„
Londonu	—	—	111 „ 70	„	„
Imprumutulu nationalu	—		75 „ 10	„	„
Obligatiile metalice vechi de 5%			69 „ 90	„	„
Obligatiunile rurale ungare			74 „ —	„	„
„ „ temesiane			76 „ —	„	„
„ „ transilvane			78 „ —	„	„
„ „ croato-slav.			74 „ —	„	„
Actiunile bancei	—	—	971 „ —	„	„
„ creditului	—	—	222 „ 50	„	„

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.